

Spis treści

Słowo wstępne 11

Zdzisław Lachowski – Redaktor Naczelny, Zastępca Szefa BBN

POLITYCZNO-STRATEGICZNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Pierwsza dekada funkcjonowania w strukturach
bezpieczeństwa NATO i UE – strategiczne doświadczenia Polski 19

Stanisław Koziej

Druga dekada ewolucji polityki oraz strategii bezpieczeństwa i obronności Polski, już jako członka Sojuszu Północnoatlantyckiego, zbiegła się z przewartościowaniem wielu aksjomatów w polityce światowej w następstwie zamachów z 11 września 2001 r. i misji w Afganistanie. Polska musiała się z tą reorientacją zmierzyć. Generalnie aktywność RP przebiegała na trzech płaszczyznach: sojuszniczej w NATO, partnerskiej w Unii Europejskiej i w stosunkach z USA. Proces racjonalnej adaptacji do nowych warunków środowiska bezpieczeństwa oraz zmieniających się wielostronnych organizacji i polityk nie był prosty i bezbolesny. Polska musiała zrewidować szereg założeń i nowelizować strategię bezpieczeństwa państwa, z realistyczną oceną i uwzględnieniem własnych interesów narodowych we współpracy z sojusznikami i partnerami.

Szczyt NATO w Chicago – determinanty, oczekiwania i rezultaty 47

Paweł Pietrzak

Szczyt NATO w Chicago był spotkaniem rutynowym, a nie przełomowym. Nie wzbudził takich emocji jak poprzedni „strategiczny” szczyt, a był raczej kolejnym krokiem adaptowania NATO do bardziej skutecznego reagowania na obecne i przyszłe zagrożenia. Przyjęte w jego trakcie dokumenty nie były „epokowe”, stanowiły raczej praktyczne wytyczne zawarte w Koncepcji Strategicznej NATO, przyjętej w 2010 r. w Lizbonie. Czas pokaże, czy sformułowane w czasie szczytu deklaracje (dotyczące m.in. *smart defence*, inicjatywy sił połączonych i przejściowej zdolności systemu obrony przeciwrakietowej NATO) są wystarczające, aby utrzymać siłę i wiarygodność Sojuszu jako najsilniejszej organizacji militarnej w historii.

Nuklearne rozbrojenie i nieprolifracja: geneza, stan i perspektywy 65

Zdzisław Lachowski

Problematyka broni nuklearnej przeżywa umiarkowany renesans na różnych polach aktywności polityczno-wojskowej: kontroli zbrojeń, szeroko pojętego bezpieczeństwa nuklearnego, nieprolifracji i zwalczania proliferacji. Wszystkie te kwestie mają łączyć szczytny cel ogłoszony przez prezydenta USA – uwolnienie świata od broni jądrowej w przyszłości. Administracja amerykańska nie realizuje tego zamierzenia

w ramach kompleksowego projektu, nie przekłada to się także na odpowiednie dostosowania w polityce bezpieczeństwa ważnych aktorów międzynarodowych. Jednak powrót do wielostronności działania daje szansę na postępy w tej istotnej dziedzinie stosunków międzynarodowych.

Regionalna rywalizacja o Syrię

91

Aleksandra Dzisiów-Szuszczkiewicz

Stawką rywalizacji o Syrię jest przede wszystkim geopolityczne przywództwo w strategicznym regionie, jakim jest Bliski Wschód, oraz płynące z niego korzyści. Dlatego też główne państwa bliskowschodnie: Arabia Saudyjska, Turcja, Iran, a także Rosja, angażują się pośrednio i bezpośrednio w wydarzenia w Syrii. Kierują się przy tym partykularnymi interesami, które utrudniają wypracowanie rozwiązania kryzysu. Żadne z państw nie chce sięgać po radykalne środki, nie można jednak całkowicie wykluczyć wykorzystania przez nie swoich sił zbrojnych (choć wydaje się to ostatecznością). Starania na rzecz dyplomatycznego rozwiązania kryzysu w Syrii wynikają ze świadomości, że eskalacja konfliktu i rywalizacji między Arabią Saudyjską (i Katarą) oraz Turcją a wspieranym przez Rosję Iranem miałyby negatywne konsekwencje dla sytuacji i stanu bezpieczeństwa w całym regionie.

Kosowo: problemy teraźniejszości, wyzwania przyszłości

111

Przemysław Pacuła

Utworzenie niepodległego Kosowa doprowadziło do wzrostu napięcia w regionie oraz do podziałów wśród społeczności międzynarodowej. Ze względu na fakt, iż część krajów (w tym np. Rosja i Chiny) nie uznało nowego państwa, droga Kosowa do integracji ze strukturami euroatlantyckimi jest jeszcze bardzo daleka. Jednocześnie niewydolność struktur wewnętrznych i słabość gospodarcza sprawiają, że Kosowo pozostaje uzależnione od międzynarodowego wsparcia udzielanego w pierwszym rzędzie przez UE i NATO. Polska uznała niepodległość tego kraju, ale wciąż nie nawiązała z nim stosunków politycznych. Uczestnictwo w misjach EULEX i KFOR oraz pokrewność kulturowa regionu sprawiają, że Polska może odegrać znaczącą rolę w budowie stabilizacji na Bałkanach.

POZAMILITARNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni.

125

Zagrożenia i wyzwania dla Polski – zarys problemu

Michał Grzelak, Krzysztof Liedel

Ochrona cyberprzestrzeni stała się jednym z najczęściej podejmowanych tematów dotyczących bezpieczeństwa. Państwa, organizacje międzynarodowe i inni aktorzy niepaństwowi zrozumieli, że stabilność funkcjonowania i rozwój globalnego społeczeństwa informacyjnego jest uzależniony od otwartej, niezawodnej i – przede wszystkim – bezpiecznej cyberprzestrzeni. Podnoszenie świadomości w tym zakresie idzie w parze z gwałtownym wzrostem liczby incydentów komputerowych i nowych rodzajów zagrożeń. Polska również jest obiektem ataków cybernetycznych. Podobnie jak inne państwa stoi przed wyzwaniem, jakim jest wypracowanie zmian

prawnych i organizacyjnych, pozwalających na zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa cyberprzestrzeni i funkcjonujących w niej obywateli.

Fiasko projektu Nabucco w następstwie walki o kontrolę nad szlakami transportowymi z południa 141

Paweł Turowski

Gazociąg Nabucco, sztandarowy projekt energetyczny Unii Europejskiej, nie zostanie wybudowany. O jego upadku zdecydowały Azerbejdżan i Turcja, ogłaszając budowę konkurencyjnego rurociągu. Kontrola nad tym szlakiem transportu gazu przyczyni się do wzmocnienia pozycji politycznej obu państw w relacjach z Unią Europejską i krajami sąsiednimi. Od ich decyzji będzie zależało, kto będzie mógł kupić gaz oraz kto będzie mógł go sprzedać w Europie. Rywalizacja o gazociąg Południowego Korytarza Energetycznego, wygrana przez Azerbejdżan i Turcję, uzmysławia ograniczenia Unii Europejskiej w możliwościach realizowania ambitnych projektów dywersyfikacyjnych wykraczających poza terytorium wspólnoty.

Rola Wysokiego Komisarza ONZ do spraw Uchodźców w zapewnieniu bezpieczeństwa ludności cywilnej we współczesnych konfliktach zbrojnych 165

Katarzyna Bis

Urząd Wysokiego Komisarza ONZ do spraw Uchodźców liczy ponad 60 lat, mimo że pierwotnie miała być to organizacja tymczasowa. Stał się on trwałym inicjatorem oraz koordynatorem międzynarodowego wsparcia dla ludności cywilnej, której prawa są zagrożone, zamieszkującej niestabilne państwa, zagrożonej prześladowaniem, poszkodowanej przez regionalne konflikty, kryzysy i katastrofy. Działalność UNHCR jest ukierunkowana zarówno na monitorowanie, jak i zagwarantowanie przestrzegania praw uchodźców, w tym wsparcie umożliwiające im poszukiwanie schronienia w państwach trzecich i asymilację, a także – docelowo – bezpiecznego powrotu do państwa pochodzenia. Dokonania Urzędu, mimo ograniczeń tej instytucji, są znaczne, niemniej uwzględniając dynamikę współczesnego świata, niezbędne jest dalsze poszukiwanie rozwiązań, usprawniających cały system udzielania pomocy, nie tylko w ramach samej instytucji.

DOKUMENTY

Deklaracja Grupy Wyszehradzkiej „Odpowiedzialność za silne NATO” 187

Deklaracja szczytu NATO o zdolnościach obronnych 191

Przegląd polityki obronnej i odstraszania NATO 197

Nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Ukrainy	207
<i>Komentarz – Ewa Mazur-Cieślak, Paweł Świeżak</i>	
Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Ukrainy „Ukraina w zmieniającym się świecie”	221
Biogramy autorów	245